SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:1371

**av Oliver Rosengren m.fl. (M)**

# Rimliga regler för alkoholservering

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att tillåta take away-försäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att ge lagstöd för hemleverans av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att införa självreglering av serveringstid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att förenkla regleringen av serveringsytor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kvarvarande bygglovskrav för inglasning av uteserveringar i syfte att förenkla regelverket och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att förenkla regelverket avseende s.k. gårdsförsäljning utan restriktioner för kvantitet och reglering kring besöksinslag och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett slopande av bildregeln och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om alkohollagen kan förtydligas för att tillåta att s.k. pre-batching av cocktailar inom ramen för en verksamhet med serveringstillstånd inte betraktas som tillverkning av spritdrycker och tillkännager detta för regeringen.

# Motivering

## Bakgrund

Alkoholpolitiken i Sverige har under lång tid varit eftersatt och otidsenlig. Avvägningen mellan jobbskapande och nöje å ena sidan, social- och folkhälsopolitiska mål å andra sidan har varit helt kantrad mot det senare. De senaste åren har betydelsefulla steg tagits mot en mer modern och rimlig reglering.

Matkravet har slopats, vilket minskar regelkrångel och skillnader över landet. Det skapar nya affärsmöjligheter och fler jobb. Gårdsförsäljning är tillåtet, om än med restriktiva regler. Ett första steg i förenkling har tagits med minskad detaljreglering kring kravet att informera om alkoholens skadeverkningar. Dansbands- och nattklubbsmomsen har sänkts.

## Tillåt take away-försäljning av alkohol

Pandemin medförde en ökning av take away-erbjudanden från restauranger som tidigare bara erbjöd servering på plats. Koncepten har utvecklats på ett sådant sätt att restauranguppleveIsen tar plats i hemmiljön, i takt med att take away inte i första hand blir ett koncept för snabbmat eller liknande.

Idag finns ett uttryckligt förbud mot att medföra alkohol som sålts på ett serveringsställe från lokalen (8 kap. 23 § alkohollagen). I flera andra länder, exempelvis grannlandet Danmark, är det tillåtet att ta med sig alkohol från en restaurang ut på allmän platsmark utanför.

Restauranger med serveringstillstånd borde tillåtas sälja alkohol för take away, och den som köpt alkohol på ett serveringsställe bör få ta med den ut från serveringsstället såväl öppnad som oöppnad. Undantag bör kunna regleras i den lokala ordningsstadgan,

om det är särskilt olämpligt på någon plats att personer kan ta med sig alkohol ut på gatan utanför.

Att tillåta take away-försäljning innebär att 8 kap. 23 § i alkohollagen behöver strykas och att ny lagstiftning, som gör att restauranger med tillstånd att servera alkohol till återförsäljare av alkohol, behöver tillkomma. Det kan lämpligen göras genom ett nytt avsnitt i alkohollagens 5 kapitel, efter 5 §, under rubriken ”Detaljhandel från serveringsställe”.

## Lagstöd för hemleverans av alkohol

Den som har meddelats ett stadigvarande serveringstillstånd för cateringverksamhet i enlighet med alkohollagens 8 kap. 4 § har rätt att servera färdiglagad mat och alkoholdrycker till slutna sällskap som sker, antingen i en för tillfället hyrd lokal eller i ett enskilt hem, givet att serveringen sker i enlighet med tillämpliga bestämmelser i alkohollagen.

Huruvida denna lagstiftning kan användas för hemleverans av alkohol aktualiserades i Växjö när tillståndshavaren Winenine ansökte om vad de kallade för microcatering, alltså catering till små, slutna sällskap i hemmiljö.

Cateringtillstånd kräver i normalfall remiss till brandskyddsmyndighet för varje serveringsställe, men det finns ett undantag för lokaler som ej är avsedda för allmänheten, exempelvis enskilda hem (prop. 2009/10:125, s. 97). När tillståndshavaren levererar kollar de legitimation och berusningsgrad, så som föreskrivs i 3 kap. 5-8 §§ alkohollagen.

Växjö kommun beviljade Winenine serveringstillstånd, men Länsstyrelsen kritiserade beslutet. Länsstyrelsen menade att företagets anställde borde ha stannat kvar hos kunden tills matgästerna avslutat sin middag.

Alkohollagen föreskriver emellertid inte exakt vad som ska gälla vid hemleveranser, varvid kommunen och länsstyrelsen gjorde olika tolkningar av hur lagen skulle tillämpas. Enklare vore därför om det fanns ett uttryckligt lagstöd för hemleverans av alkohol, då även för oöppnade flaskor och utan krav på servering. Det skulle möjliggöra även för företag som levererar mat att också leverera alkohol till maten.

## Inför självreglering av serveringstid

Alkohollagen anger en normaltid för alkoholservering, kl. 01:00. Därutöver kan kommuner besluta om lokala riktlinjer och medge andra tider i de enskilda

serveringstillstånden. Det finns dessutom regler för hur lokalen behöver tömmas efter avslutad servering. Under förutsättning att reglerna i andra delar av alkohollagen, exempelvis avseende ordning, bör inte serveringstiden regleras i lag eller av en kommun. Andra näringsverksamheter förbjuds inte hålla öppet vissa tider på dygnet, det bör därför heller inte gälla restauranger eller andra serveringsställen.

Serveringstid bör istället bli något den med serveringstillstånd själv bestämmer över. Det skulle kunna uppnås genom att 8 kap. 19 § i alkohollagen ändras till ”Tillståndshavaren anmäler till kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdryckskliknande preparat får serveras.”.

## Fortsätt förenkla regleringen av serveringsytor

Avskaffandet av kraven på sittplatser och regleringen av drinkbarer som genomfördes tillsammans med slopandet av matkravet har inneburit betydande förenklingar. Det finns dock fortfarande detaljregleringar kring serveringsområden och tillsyn som kan begränsa restaurangernas möjligheter att utforma verksamheten. Alkohollagen har en rad onödiga detaljregleringar av serveringsytan. Ett exempel är att en bestämmelse säger att medhavd alkohol inte får serveras eller förvaras i en lokal som har serveringstillstånd (24 §) och en tredje att det ska gå att ha ständig uppsikt över hela serveringsytan.

Alkohollagen ställer redan höga krav på ordning och på att servering ska ske till rätt person. Hur en tillståndshavare löser den saken borde vara upp till honom själv. Därför bör ”ha tillsyn över serveringen och […]” strykas ur 8 kap. 18 § i alkohollagen. En lokal som har serveringstillstånd bör inte heller begränsas på ett sådant sätt att den inte också kan hyras ut som privat festlokal på tider då den inte används för den ordinarie näringsverksamheten. Därför bör även 24 § i alkohollagens 8 kap. strykas.

En lokal som godkänts för servering genom catering vid ett tillfälle bör på samma sätt inte heller behöva nytt tillstånd, varför 8 kap. 4 § 1 st. bör ändras. Det skulle exempelvis kunna underlätta för bygdegårdar eller andra föreningslokaler som återkommande används för fester kan certifieras som godkända.

Ny tolkning av plan- och bygglagen (9 kap. 2§) gjorde att inglasade uteserveringar bedömdes omfattas av kravet på bygglov då de ansågs vara tillbyggnader. Som en konsekvens av denna rättspraxis fick uteserveringar stänga av rättsliga skäl snarare än politisk eller folklig vilja. Genom de förändrade bygglovsregler som trädde i kraft den 1 december 2025 har möjligheterna att genomföra mindre tillbyggnader utan bygglov utökats. Det finns dock fortfarande situationer där inglasning av en uteservering kan

omfattas av bygglovsplikt. Reglerna bör ses över så att bygglov inte krävs i större utsträckning än vad som är motiverat av exempelvis säkerhetsskäl.

## Förenkla s.k. gårdsförsäljning

Runt om i Sverige finns lokala producenter av exempelvis öl, vin och starksprit. Gårdsförsäljning av småskaligt och hantverksmässiga alkoholhaltiga drycker är nu tillåtet, men samtidigt som det tilläts infördes en rad långtgående begränsningar för att värna Systembolagets monopol.

Gårdsförsäljningsreformen inkluderar bland annat ett produktionstak per producent, vilket kraftigt begränsar de volymer som får säljas direkt till konsument. Därtill infördes även konsumtionsbegränsningar för individuella köpare. Samtidigt får försäljning endast ske i kombination med kunskapshöjande aktiviteter – som rundvandringar eller studiebesök. Reformen innehåller dessutom en ologisk och onödig distinktion mellan vin och öl. Införandet av gårdsförsäljning är ett steg i rätt riktning, men regelverket bör förenklas och onödiga begränsningar avskaffas.

## Slopande av bildregeln

Bildregeln (7 kap. 5 §, alkohollagen) teoretiska mål är att minska alkoholens skada på samhället och på folkhälsan. Men i praktiken är lagstiftningen snäv, ofta odefinierbar och leder snarare till onödiga byråkratiska trösklar för småföretagare.

Denna snävhet framgår exempelvis i ett domstolsbeslut av patent- och konsumentdomstolen gällande Poppels bryggerier, ett litet hantverksbryggeri. Flera bilder som företaget lagt ut med bilder på sina produkter har bedömts strida mot bildlagen. I vissa av bilderna som bedömts bryta mot lagen, med vite på 1 miljon kronor, förekommer ölflaskor på olika sätt, i ett fall placerad på en öltunna, vilket bedömdes strida mot bildlagen då tunnan inte förekommer som ingrediens i produkten. I en annan av bilderna står en ölflaska i centrum, omringad av kamomillblommor och annan grönska i utemiljö. Domstolen ansåg att kamomillblommorna, trots faktumet att de är en ingrediens i ölen, var för svåra att urskilja och därför bryter mot lagstiftningen, och att den andra grönskan i bakgrunden därför också är ett lagbrott. Även stenarna som finns i bakgrunden tas upp i domstolsbeslutet som element som inte förekommer som ingredienser, och därför också innebär att bildlagen inte följs. Genom hela protokollet går att läsa hur domstolen självt beskriver besluten som snäva, och baserade på en lagstiftning som upplevs sakna sunt förnuft.

Mat förekommer i antal av bilderna tillsammans med alkohol, men även dessa har bedömts som otillåtna. Det råder knappast tvivel om att dessa är exempel på ett bildregelsbrott, men om något, bör inte alkohol kunna marknadsföras med bilder på mat, på samma sätt som att Systembolaget använder sig av mat i sin annonsering? Bildregelns praktiska utförande understryker faktumet att svensk alkohollagstiftning i många fall, särskilt i relation till mat, är inkonsekvent och därför ett hinder för företagare.

## Tillåta s.k. pre-batching

Restauranger och barer bör få bättre möjligheter att förbereda cocktails och andra drinkar i förväg, så kallad pre-batching. I dag kan rättslig osäkerhet uppstå kring om blandning och förberedelse av spritbaserade drinkar före själva serveringstillfället ska betraktas som otillåten tillverkning av spritdryck. Samtidigt är pre-batching en etablerad arbetsmetod som kan effektivisera serveringen, förbättra arbetsmiljön och ge jämnare kvalitet utan att i sig förändra mängden alkohol som serveras eller de krav på ordning, nykterhet och ålderskontroll som gäller vid serveringen.

Alkohollagen bör förtydligas så att förberedelse och blandning av cocktails inom ramen för en verksamhet med serveringstillstånd inte betraktas som sprittillverkning, under förutsättning att dryckerna endast är avsedda för servering inom den egna tillståndspliktiga verksamheten.

*Oliver Rosengren (M)*

*Stefan Olsson (M)*

*Gustaf Göthberg (M)*

*Joanna Lewerentz (M)*

*Susanne Wahlström (M)*

*Jesper Skalberg Karlsson (M)*

*Linda Frohm (M)*

*Marie Nicholson (M)*

*Ida Drougge (M)*

*Anna af Sillén (M)*

*Mats Sander (M)*

*Hanna Netterberg (M)*

*Elise Ryder Wikén (M)*

*Dennis Alvdén (M)*

*Peter Ollén (M)*

*Alexander Svensson (M)*

*Crister Carlsson (M)*

*Charlotte Nordström (M)*

*John E. Weinerhall (M)*

*Anna Vedin (M)*

*Johanna Rantsi (M)*

*Sten Bergheden (M)*

*Adam Reuterskiöld (M)*

*Niclas Nilsson (M)*

*Marie-Louise Hänel Sandström (M)*

*Lars Beckman (M)*

*Alice Landerholm (M)*